

LOKALNE INSTITUCIJE SUSPENDOVALE JAVNOST, NOVINARI NEPOŽELJNI, GRAĐANI U MEDIJSKOM MRAKU

**ANALIZA PRITISAKA, PRETNJI I DISKRIMINACIJE KOJE TRPE LOKALNI NOVINARI
SA PREPORUKAMA ZA NOVU MEDIJSKU STRATEGIJU**

Nezavisno društvo novinara Vojvodine

Sutjeska 2, 21000 Novi Sad

Tel: +381 21 472 3180

www.ndnv.org

Za izdavača:

Nezavisno društvo novinara Vojvodine

Ana Hegediš

Publikaciju pripremili:

Branka Dragović Savić

Veljko Milić

Lektorka:

Vanja Velisavljev

ISBN:

ISBN-978-86-88303-41-5

Novi Sad, septembar 2024. godine

SADRŽAJ

UVOD.....	4
1. LOKALNO NOVINARSTVO - OKRUŽENJE.....	5
2. DISKRIMINACIJA NOVINARA “NORMALIZOVANA” , PRITISCI I NAPADI SVE UČESTALIJI.....	7
3. KLJUČNI AKCENTI IZ IZVEŠTAJA POVERENIKA NDNV-a.....	9
3.1.1 Subotica - Institucije ignorišu interes javnosti, novinarska pitanja nepoželjna.....	9
3.1.2 Inđija - Novinari na meti kampanje i slapp tužbi.....	13
3.1.3 Bački Petrovac - Uskraćivanje informacija, mobing i šovinističke pretnje.....	15
3.1.4 Novi Pazar - Diskriminacija, pritisci i tužbe.....	17
3.1.5 Senta - Novinari etiketirani kao ‘izdajnici’, ‘liberali’ i ‘levičari’.....	18
3.1.6 Pančevo - Slapp postupci kao reakcija na kritičko novinarstvo.....	21
3.1.7 Dimitrovgrad - Pritisci, pretnje i policijska represija.....	24
3.1.8. Bačka Topola - I novinarski izvori na meti pritisaka.....	27
3.1.9 Kragujevac - Političari i fantomski mediji udruženi protiv novinara.....	29
3.1.10 Sombor - Botovi i hakerski napadi u cilju ućutkivanja novinara.....	30
Preporuke.....	31

UVOD

Nezavisno društvo novinara Vojvodine (NDNV) razvilo je tokom poslednje dve godine Mrežu poverenika u deset multietničkih lokalnih sredina u Srbiji u cilju zaštite i osiguranja bezbednosti novinara na lokalnu.

Na osnovu sprovedenog javnog konkursa, NDNV je odabrao poverenike u Subotici, Pančevu, Somboru, Senti, Indiji, Bačkom Petrovcu, Bačkoj Topoli, Kragujevcu, Novom Pazaru i Dimitrovgradu. Njihov zadatak bio je da reaguju i beleže slučajeve pritisaka, pretnji i napada na novinare u lokalnim sredinama, kao i slučajeve diskriminacije novinara.

Od marta do juna 2023. godine eksperti NDNV-a su održali deset radionica sa temom „Prepoznavanje diskriminacije, ostvarivanje zakonskih prava, senzibilizacija u multikulturalnom kontekstu” u tim gradovima i opštinama, na kojima su prisustvovali lokalni novinari i medijski radnici, predstavnici policije, tužilaštva i sudova, kao i predstavnici lokalnih samouprava.

Među zaključcima ovih radionica istaknuta je ocena većine učesnika da su novinari i medijski radnici na lokalnu ugroženiji nego oni u većim gradovima, poput Beograda i Novog Sada, ali i da ređe prijavljuju pretnje jer nemaju poverenja u institucije. Objašnjenje se može naći u tome što su to manja mesta u kojima su novinari izloženiji, jer često žive u blizini onih o kojima izveštavaju i međusobno se poznaju.

Radionice su, uz odgovarajuće obuke, poslužile i da se lokalni novinari ohrabre da prijavljuju pritiske i pretnje, te da koriste mehanizam Stalne radne grupe za bezbednost novinara kako bi slučajevi napada bili procesuirani, odnosno registrovani.

Takođe, radionice su bile i retka prilika za neposredni kontakt između novinara i predstavnika institucija pravosuđa, a jedan od ciljeva je bio upravo da se ti odnosi relaksiraju kako bi se prevazišli stereotipi koje imaju jedni o drugima.

Ipak, zabrinjava podatak da su se radionicama u deset opština i gradova najmanje odazivali predstavnici lokalnih administracija. To na neki način potvrđuje uverenje medijske zajednice da je lokalano informisanje posebno ugroženo i da je “suspendovana javnost” iz rada lokalnih vlasti.

Poverenici NDNV-a su, nakon realizovanih obuka radionica, u toku jednogodišnjeg perioda (od avgusta 2023. godine do avgusta 2024. godine) beležili i izveštavali o različitim oblicima diskriminacije, pritisaka i pretnji sa kojima se suočavaju lokalni novinari i mediji koji profesionalno obavljaju svoj posao poštujući standarde i etiku novinarske profesije. Zapravo, bili su svojevrsne kontakt tačke kojima su novinari mogli da prijave napade, nakon čega je po potrebi usledila i reakcija udruženja NDNV, bilo u vidu pravnog saveta, obaveštavanja nadležnih institucija, podnošenja krivične prijave, obaveštavanja javnosti i zainteresovanih međunarodnih

organizacija.

Ova publikacija predstavlja analizu izveštaja koje su poverenici NDNV dostavljali kvartalno u navedenom periodu.

Analiza je nastala u okviru projekta “Mreža otpornosti za zaštitu novinara od diskriminacije i unapređenje međusektorskog poverenja u multietničkim zajednicama u Srbiji” podržanim od strane Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji (program MATRA).

1. LOKALNO NOVINARSTVO - OKRUŽENJE

Uz izuzetno nepovoljan materijalni položaj, slabiju tehničku opremljenost i neizvesno finansiranje lokalnih medija, čemu svedoči istraživanje NDNV objavljeno u publikaciji [“Mediji civilnog društva na rubu egzistencije, ugrožen javni interes”](#), lokalni novinari suočavaju se sa različitim oblicima pritisaka, pretnji, napada i diskriminacije – u znatno većoj meri od medijskih radnika u većim gradovima. Potvrđuju to izveštaji poverenika NDNV zabeležni tokom ove i prethodne godine, ali i podaci [drugih aktera medijske zajednice u Srbiji](#), te sve češće [reakcije međunarodnih](#) organizacija koji upozoravaju na ugrožavanje bezbednosti novinara u Srbiji.

Redakcije lokalnih medija koji novinarski posao obavljaju profesionalno veoma su male, često ih čine dva do tri zaposlena novinara, finansiraju se uglavnom projektno i to većim delom iz međunarodnih izvora, dok na konkursima za budžetska sredstva namenjena javnom informisanju uglavnom ne prolaze jer ih režim smatra “nepodobnima”, ili ređe dobijaju vrlo male iznose. Takođe, zbog toga što su u javnosti žigosani kao “neprijatelji” režima, samo zbog toga što kritički izveštavaju o donosiocima odluka, izbegavaju ih i komercijalni oglašivači jer se plaše da bi se to negativno odrazilo na njihov poslovanje.

U tim okolnostima funkcionišu lokalni novinari koji se pridržavaju profesionalnih standarda, a zbog čega su, uz to, i diskriminirani od strane lokalnih institucija, te izloženi različitim oblicima pritisaka i pretnji. Takođe, mete diskriminaciju ne prepoznaju uvek kada se ona pojavi, a i kada je prepoznaju retko je prijavljuju jer nemaju poverenja u institucije, ili pak ne poseduju znanja o postojećim pravnim mehanizmima.

Ta diskriminacija, naročito kad je u pitanju uskraćivanje informacija od javnog interesa a koje se tiču rada lokalnih institucija i kvaliteta usluga koje one pružaju građanima, ima izuzetno pogubne posledice po kvalitet informisanja u lokalnim zajednicama. Naime, građani su time faktički uskraćeni za informacije od javnog značaja jer su im dostupni uglavnom medijski sadržaji koje im serviraju donosioci odluka preko režimskih medijskih platformi.

Takođe, javnim etiketiranjem profesionalnih novinara i medija koji izveštavaju kritički

urušava se poverenje građana u odgovorno novinarstvo i značaj takvog novinarstva po očuvanje i zaštitu osnovnih ljudskih i građanskih prava, vladavinu prava i kontrolu vlasti.

Pored toga, rad lokalnih novinara često je skrajnut i kad je reč o široj medijskoj zajednici, pošto je javno informisanje u Srbiji u velikoj meri centralizovano, te lokalne teme vrlo retko i jako teško dolaze do šire publike, a time je i angažman lokalnih novinara i medija manje vidljiv. Tim više, i problemi sa kojima se suočavaju nisu adekvatno istaknuti, niti prepoznati prilikom donošenja strateških medijskih dokumenata.

Jedan od postojećih pravnih mehanizama za prepoznavanje diskriminacije novinara jeste i Stalna radna grupa za bezbednost novinara, osnovana 2017. godine na osnovu Sporazuma o saradnji, koji su potpisali novinarska i medijska udruženja, Republičko javno tužilaštvo i Ministarstvo unutrašnjih poslova. U okviru Stalne radne grupe su određena lica zadužena za koordinaciju postupanja u slučajevima izvršenja krivičnih dela kojima novinari mogu biti izloženi – takozvane kontakt tačke, o kojima, kako se pokazalo i kroz ovaj projekat NDNV-a - lokalni novinari malo znaju.

Sistem kontakt tačaka funkcioniše tako što svako udruženje koje je potpisnik sporazuma ima svoju kontakt tačku koja je novinar. Ukoliko smatraju da je izvršeno neko krivično delo na njihovu štetu, mogu da se jave sedam dana u nedelji dvadeset četiri sata dnevno i prijave taj događaj. Nakon toga, kontakt tačka iz udruženja pozove nadležne kontakt tačke u policiji i tužilaštvu. Sve to postoji da bi se postupci u takvim situacijama ubrzali.

Pored sistema kontakt tačaka, postoji i kol centar, koji je novinarima takođe dostupan dvadeset četiri sata dnevno, što je lokalnim novinarima takođe bilo malo poznato. A upravo je cilj obuka i radionica koje je realizovao NDNV bio da se lokalni novinari detaljnije upoznaju sa svojim pravima, ali i sa predstavnicima tužilaštva i policije u svojim sredinama, kako bi se izgradio i odnos poverenja između njih i institucija.

Uobličavanje medijskih zakona u okviru izrade Strategije razvoja medijskog sistema Srbije do 2025. godine, između ostalog bazirano je i na saznanjima, stavovima i predlozima predstavnika medija. Prošlogodišnje [istraživanje](#) Poslovnog udruženja asocijacije lokalnih i nezavisnih medija “Lokal pres“, koje je deo Koalicije za slobodu medija, pokazalo je da je stav većine zaposlenih u lokalnim medijima da primena medijskih zakona nije usaglašena sa njihovim konkretnim potrebama, te da su lokalni mediji u znatno podređenijem položaju u odnosu na one sa nacionalnom pokrivenošću.

Potrebno je umrežavanje i lokalnih novinara i medijske zajednice u alarmiranju javnosti o posledicama pritisaka na novinare, te u formulisanju strateških medijskih dokumenata koji će lokalnim novinarima omogućiti da poboljšaju svoje socijalne uslove i da se izbore protiv diskriminacije.

2. DISKRIMINACIJA NOVINARA “NORMALIZOVANA”, PRITISCI I NAPADI SVE UČESTALIJI

Izveštaji poverenika NDNV-a nedvosmisleno upućuju na zaključak da su glavni generatori diskriminacije novinara u Srbiji javni funkcioneri i zvaničnici vladajućih političkih stranaka. Oni koji u njihovom etiketiranju novinara pronalaze inspiraciju za pretnje, pritiske i napade najčešće ostaju nesankcionisani, čime se šalje poruka javnosti da je šikaniranje novinara nekažnjivo, ako ne i poželjno. Pored toga, izveštaji upućuju i na to da i u samoj medijskoj zajednici izostaje adekvatan odgovor, te da nedostaje međusobne podrške i solidarnosti kolega i u lokalnim sredinama, ali i u široj medijskoj zajednici.

Napadi na novinare kulminirali su u prvoj polovini ove godine, u martu 2024. zabeležene su masovne pretnje i pritisci na lokalne novinare, posebno u Vojvodini, kao i neviđena kampanja protiv čelnika Nezavisnog društva novinara Vojvodine, programskog urednika Dinka Gruhonjića i izvršne direktorice Ane Lalić.

O hajci na lokalne novinare svedoče i izveštaji Mreže poverenika NDNV.

U njima se izdavaju incident u Indiji, kada je obezbeđenje u zgradi opštine, uz asistenciju radnika iz kabineta gradonačelnika, fizički nasrnulo na novinarku portala “In Medija” Vericu Marinčić. Nakon naguravanja i otimanja telefona, novinarka je bukvalno fizički izbačena iz zgrade. Sve su zabeležile televizijske kamere N1, te je zato slučaj dospao do šire javnosti.

Istovremeno, portal SOinfo iz Sombora nedelju dana bio je izložen jakim hakerskim DDoS napadima na njihov sajt, a nakon objavljivanja članka o malverzacijama lokalnih moćnika.

U Novom Sadu su novinarka TV N1 Ksenija Pavkov i novinar lokalnog radija i portala 021 verbalno napadnuti zbog načina na koji su izveštavali o protestima organizovanim ispred Centra za socijalni rad zbog oduzimanja dece nesavesnoj majci. Pretili su učesnici protesta, a pretnje smrću i najstrašnije uvrede dobijali su danima nakon događaja.

Pretnje smrću dobila je i novinarka iz Stare Pazove Gordana Momčilović Ilić. Njoj je pretila osoba bliska lokalnom investitoru, nezadovoljna tekstem u kojem se otkrivaju nezakonite radnje.

Neprijatnosti je doživeo i novinar Imre Tot iz Subotice, prilikom pokušaja da izveštava iz suda.

Tokom jednogodišnjeg izveštajnog perioda, lokalni novinari u Subotici najviše su se žalili na diskriminaciju od strane lokalnih vlasti, tako što su izopšteni sa mejling lista preko kojih institucije obeveštavaju medije i novinare o svojim aktivnostima, ili pak tako što ne dobijaju odgovore od institucija na pitanja koja im postavljaju. Takođe, često su izloženi i verbalnim

pretnjama, ali najčešće ne traže zaštitu zbog toga, jer se takav vid komunikacije u javnosti gotovo “normalizovao”.

I u Indiji lokalni novinari nailaze na otpor predstavnika institucija prema kritičkom mišljenju, a neretko su izloženi i verbalnim pretnjama i napadima, što potvrđuje ne samo bahat odnos donosilaca odluke prema javnoj kritici već i da postoji suštinsko nerazumevanje značaja prava na javno informisanje i transparentnosti rada institucija. Takođe, registruju se i primeri pritisaka na novinarske izvore informacija, kao i podnošenje SLAPP tužbi kao vid pritiska i pokušaj ućutkivanja medija, ali i direktne pretnje po fizičku bezbednost i etiketiranje novinara kao izdajnika.

“Zvanične odgovore na novinarska pitanja novinarka nikada nije dobila, i to je način na koji ova lokalna samouprava već godinama ugrožava rad i onemogućava rad novinara koji traže odgovore na pitanja od javnog interesa u ovoj lokalnoj sredini”, ključni je primer izveštaja poverenice NDNV iz Bačkog Petrovca. Lokalni novinari u toj opštini suočavaju se i sa mobingom, verbalnim pretnjama, a zabeleženi su i preteće šovinističke poruke, kojima se poziva na izazivanje verske i nacionalne mržnje.

U Novom Pazaru, uz već poslovične primere ignorisanja koje lokalni mediji doživljavaju od institucija, ističe se i primer sudske presude koja je, suprotno prvostepenoj odluci, u drugom stepenu rešena u korist lokalnog funkcionera koji je tužio nekoliko medija za navodnu povredu ugleda.

Lokalni novinari iz Sente ukazuju takođe da ih lokalne institucije i organizacije bliske režimu ignorišu, a posebno ističu psihološki pritisak kojim su izloženi od strane svojih “kolega” koji rade u nekim od partijski kontrolisanih medija.

Lokalne institucije onemogućavaju profesionalnim medijima i novinarima uvid u rad tih institucija, pokazuju i izveštaji iz Pančeva. U tom gradu brojni su i primeri izloženosti novinara pritiscima i pretnjama koje dolaze iz različitih sektora, a ne samo od nosilaca vlasti, što upućuje na posledice urušavanja kulture dijaloga i kritičkog mišljenja. Takođe, raste broj sudskih postupaka u kojima su novinari i tužena, ali i strana koja tuži zbog pretnji i etiketiranja kojima su izloženi, a sve učestaliji su i takozvani SLAPP postupci.

Lokalni novinari u Dimitrovgradu izloženi su pritiscima i pretnjama sa nacionalističkim narativom, koje se uglavnom iznose preko društvenih mreža. Takođe, ukazuju na konstantnu diskriminaciju od strane institucija, kao i na podređen položaj u pogledu raspodele budžetskih sredstava namenjenih lokalnom informisanju.

Uz lokalne novinare u Bačkoj Topoli, pritiscima i to od strane lokalnih institucija izloženi su i građani koji komuniciraju sa “nepodobnim” medijima i iznose im svoje probleme, što je inače noviji trend sa kojim se suočavaju lokalni mediji, a što još više opterećuje njihov rad i otežava im pristup informacijama, odnosno komunikaciju sa građanima.

Tokom poslednjih godinu dana u Kragujevcu se beleže suptilni pritisci na nezavisne novinare od strane političkih partija i režimskih (partijskih) medija. Podela na podobne i nepodobne novinare evidentna je i u tom gradu.

I u Somboru stanje redovno: pritisci kao svakodnevnica lokalnih nezavisnih novinara. A oblici pritisaka su različiti: anonimni telefonski pozivi, stranački botovi koji omalovažavaju nezavisne medije na društvenim mrežama, ali i ozbiljni hakerski napadi.

NDNV je o svim incidentima u kojima su meta bili lokalni novinari obaveštavo javnost i međunarodne aktere, što je rezultiralo reakcijom velikog broja međunarodnih organizacija koje su upozorile vlasti u Srbiji da obezbede nesmetan rad novinara i procesuiraju one koje ih ugrožavaju.

3. KLJUČNI AKCENTI IZ IZVEŠTAJA POVERENIKA NDNV-a

3.1.1 SUBOTICA - INSTITUCIJE IGNORIŠU INTERES JAVNOSTI, NOVINARSKA PITANJA NEPOŽELJNA

Analiza izveštaja poverenice NDNV za Suboticu Mirane Dmitrović, glavne i odgovorne urednice portal Magločistač, čije je osnivač Udruženje građana „Centar građanskih vrednosti“ (CGV)

Poverenica NDNV za Suboticu Mirana Dmitrović dokumentovala je brojne i različite slučajeve pritisaka, pretnji i diskriminacije, koji u posmatranom periodu beleže rast.

Tokom 2023. godine ključni problem za rad lokalnih novinara i medija koji izveštavaju profesionalno bila je diskriminacija kojoj su bili izloženi od strane institucija vlasti, odnosno javnih preduzeća. Diskriminacija se najčešće manifestovala tako što takvi novinari i mediji nisu obaveštavani o aktivnostima institucija, niti sui m institucije odgovarale na pitanja. I takva naopaka praksa ignorisanja profesionalnih novinara i medija uspostavljena je kao pravilo, protivno javnom interesu i zakonskoj obavezi za transparentan rad.

Ilustrativan je i indikativan prvi slučaj diskriminacije koji je poverenica NDNV iz Subotice Mirana Dmitrović zabeležila u martu 2023. godine, kada je novinar portala Vesti 024.rs Bran-ko Žujović bio izložen pritiscima i diskriminaciji od strane najviših zvaničnika lokalne vlasti. Naime, 07. marta 2023. Žujović je na konferenciji za štampu koju je održao gradonačelnik Stevan Bakić, a na kojoj su prisustvovali svi članovi Gradskog veća i Gradske uprave Subotica, bio izložen, kako je rekao poverenici NDNV-a, neprijatnostima zbog „afere starter“ koja se vezuje za rad JP „Subotica-trans“. On je rekao i da je Bakić na toj konferenciji za medije naveo da smatra da Žujović nije novinar, jer se ponekad poziva na neimenovane izvore, ali nije naveo

šta je, eventualno, neistinito u njegovim objavama.

Drugi primer diskriminacije od strane državnih institucija poverenica iz Subotice beleži 2. juna 2023. godine, a kojoj je bilo izloženo više novinarki i novinara: novinarka Magločistača, novinarka medija Sabad Mađar So, Čaladi Ker i drugi – oni su bili diskriminirani jer su izopšteni sa mejling lista preko kojih institucije obeveštavaju medije i novinare o svojim aktivnostima, a takođe i tako što ne dobijaju odgovore od institucija na pitanja koja im postavljaju, koje ih apsolutno ignorišu.

“Novinarke ne dobijaju odgovore i Magločistač se ne nalazi mejling listama. Urednica Hrvatske riječi Zlata Vasiljević rekla je Poverenici NDNV-a da su novinari ovog lista uputili pitanja MUP-u na temu - da li dvojni državljani mogu da se prijavljuju da rade u MUP-u Srbije, o uslovima, itd. Odgovor nisu dobili ni dva meseca kasnije. U junu novinarka nije dobila odgovor od Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje povodom koncerta Bajce Malog Knindže u okolini Subotice povodom slave sela ...”, neki su od navedenih primera iz izveštaja poverenice NDNV iz Subotice.

Isti trend dokumentuje i tokom avgusta, septembra i oktobra 2023. godine: Portalu Magločistač Vode Vojvodine nisu odgovorile na pitanje o navodnjavanju, 18.08.2023. isti portal ostao je uskraćen za odgovore nadležnih o broju migranata u subotičkom Prihvatnom centru i nakon više mejlova i brojnih telefonskih poziva. Novinarki mađarskog portala Sabad Mađar So Margareti Tomo tadašnji predsedniku Skupštine grada Subotice Balint Pastor (SVM), odnosno press služba grada, nikad nisu odgovorili na postavljena pitanja u vezi sa kršenjem zakonskog roka za raspisivanje izbora za članove Saveta mesnih zajednica na teritoriji grada Subotice. Javno preduzeće Infrastruktura železnice nikad nije dogovorila na novinarska pitanja iz više medija u vezi sa problemima stanovnika Kosovske ulice u Subotici koji su zbog izgradnje brze pruge bili odsečeni od centra grada i koji su zahtevali izgradnju pomoćnog puta. Ista pitanja novinara ignorisale su i lokalne vlasti.

Često je apsurdan i put koji novinari treba da prođu u komunikaciji sa pojedinim institucijama. Naime, da bi dobili informacije lokalnog Katastra nepokretnosti, moraju pisati molbu Republičkom geodetskom zavodu (RGZ) da odobri predstavnicima lokalnog katastra da komuniciraju s medijima/novinarima.

A ovako je glasio odgovor RGZ na jedna od takvih novinarskih upita: „Republički geodetski zavod i sve službe za katastar nepokretnosti rade u skladu sa važećim zakonskim propisima Republike Srbije, pa je tako i u slučaju o kojem želite da pišete. Međutim, zbog neprijatnih iskustava koje smo imali uveli smo praksu da zaposleni u RGZ-u i službama za katastar mogu gostovati samo u emisijama uživo i ne mogu davati izjave koje nisu u programu uživo. Zbog toga Vam ne možemo omogućiti razgovor sa načelnikom Službe za katastar nepokretnosti iz Subotice“.

I to nije usamljen primer, pravilo je zapravo da centralizovani sistem upravljanja većini lokalnih institucija nameće inferioran položaj, što se opet koristi i kao izgovor za uskraćivanje informacija medijima i novinarima koji nisu po meri vladajućih stranaka.

Prema prijavi novinarkе koja radi na subotičkoj televiziji (medija bliskog vlasti), koja je želela da ostane anonimna, poverenica NDNV-a iz tog grada zabeležila je slučaj verbalnih pretnji i napada kojima je bila izložena nakon izveštavanja sa press konferencije jednog od subotičkih sportskih klubova.

“Ona je napisala izveštaj koji se predsedniku kluba nije dopao i na sledećoj novinarskoj konferenciji ju je verbalno napao pred ostalim kolegama. Ona povodom celog slučaja nije želela javno da se oglašava ali nije ni povukla vest koju je pisala, koja je sasvim korektno napisana. Od svih prisutnih novinara, mahom muškaraca, jedan joj je stao u njenu zaštitu dok su drugi ćutali kako se ne bi morali, pretpostavlja se, suprotstavljati predsedniku kluba”, izvestila je poverenica NDNV-a.

Verbalne pretnje i napadi na novinare nisu retki, posebno u lokalnim i manjim sredinama. Praksa je da novinari najčešće ne traže zaštitu zbog toga, ili zbog straha ili zbog toga što se takav vid komuciranja u javnosti “normalizovao”. No, ovaj slučaj ukazuje i na krizu integriteta novinarske profesije i izostanak novinarske solidarnosti, što takođe u velikoj meri ugrožava javni interes i pravo građana na javno informisanje.

U oktobru 2023. godine poverenica NDNV-a zabeležila je primer pritiska na dopisnicu lista Danas u Subotici Julijanu Patarčić od strane lokalnog funkcionera Stranke slobode i pravde (SSP) Robert Šebeka. Dopisnica Danas-a iz Subotice Julijana Patarčić rekla je Poverenici NDNV-a da je, nakon što je objavila saopštenje Gradskog odbora SSP u Subotici, u kom je tema bila prodaja kasarne koju je grad kupio od države 2015. godine, na kojoj je SSP izneo niz informacija među kojima su naveli i imena biznismena koje optužuju za učešće u kupovini ove kasarne, doživela neprijatnost. “Pošto uz saopštenje iz SSP-a nisu dostavili nikakve dokaze za svoje tvrdnje, novinarka je smatrala ispravnim da izostavi imena inkriminiranih osoba jer bi inače trebalo tu temu da istražuje, te je navela samo činjenice i izvukla suštinu stranačkog saopštenja, dok su drugi mediji objavili imena ali pod znacima navoda citirajući SSP. Nedugo nakon toga ju je pozvao telefonom predsednik SSP-a iz Subotice Robert Šebek i pitao da li je imala pritiske od strane uredništva jer nisu u tekstu navedena imena. Ona je rekla da smatra da nije dužna da objavi imena tih osoba jer nema dokaze za ono što se tvrdi u saopštenju ove stranke.”

Prema izveštaju, u oktobru 2023. beleži se i novi primer diskriminacije, pošto novinarki Nataliji Jakovoljević Mađarski nacionalni savet (MNS) nije odgovorio na pitanja koja se tiču medijske strategije koju je izradilo ovo telo a koje je namenjeno medijima i novinarima koji izveštavaju na mađarskom jeziku.

“Pitanja su se odnosila na prispele primedbe pojedinih slobodnih medija koje smo na kraju dobili od samih medija koji su imali primedbe na strategiju. Međutim, nismo dobili odgovor Saveta o tome, koje primedbe su prihvaćene i ugrađene u buduću strategiju, a koje nisu i zbog čega.”

Slični primeri diskriminatornog odnosa MNS prema nezavisnim novinarima registrovani su i tokom novembra i decembra 2023.

U maju 2024. poverenica registruje primer diskriminacije portala Magločistač koji nije dobio saopštenja za javnost dve stranke: Saveza bačkih Bunjevaca (SBB) i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV), vezano za neučestvovanje na izborima a u drugom slučaju vezano za predavanje liste za lokalne izbore, iako ovaj sajt prati aktivnosti obe stranke, već su obavestavali samo odabrane medije.

Takođe u maju glavna i odgovorna urednica istraživačkog portala Atlatszo Vajdasag Virag Đurković prijavila je poverenici NDNV-a da je ostala uskraćena za odgovore na pitanja koja je slala Vladi Srbije (Generalni sekretarijat Vlade).

U junu 2024. registruje pritsak na Sabad Mađar So, koji je prijavila novinarka Margareta Tomo, navodeći da je predsednik Saveza vojvođanskih Mađara (SVM) Balint Pastor na svojoj Facebook stranici verbalno napao i ponižavao nezavisne novinare koji izveštavaju na mađarskom jeziku, “Taj medij je 4. i 5. juna objavio analizu rezultata SVM-a na lokalnim izborima održanim 2. juna, što se očigledno Pastoru nije svidelo pa im je odgovorio na svom FB nalogu, između ostalog: ‘U poslednjih nekoliko dana možete pročitati razne stvari iz pera kontranavijača, odnosno, takozvanih ‘nezavisnih, objektivnih, istraživačkih’ novinara. Razumem, treba služiti gazdama i stvarati očajnu atmosferu u zajednici, ali dragi ‘istraživački novinari’, barem bi minimalno trebalo da obratite pažnju na činjenice. Novinarstvo ima svoja pravila’.Tome se na FB pridružio sa svojim komentaram i novoizabrani predsednik Skupštine Vojvodine Balint Juhas sa sledećim komentaram ispod Pastorovog: ‘Ako vam kažu šta da napišete, nije potrebno duboko uranjati u analizu, niti je važno da se analiza zasniva na stvarnim brojevima i odgovarajućoj ‘analizi’... Konačno ste stvari postavili u pravi kontekst.’”

NDNV je reagovao saopštenjem za javnost u kojem je upozorio političke aktore SVM-a i javne zvaničnike da takvi pritisci na novinare nisu dopustivi.

U julu 2024. Poverenica NDNV-a iz Subotce registrovala je i anonimnu prijavu novinara koji su se žalili na diskriminatorni odnos Doma zdravlja Subotica.

“Novinar jedne subotičke redakcije, koji je želeo da ostane anonimn, rekao je da im Dom zdravlja Subotica nije odgovorio na pitanja koja su vezana za rad njihovih lekara, i da je ova ustanova u tom pogledu potpuno zatvorena za novinarska pitanja. Takođe, napomenuo je i da ga frustrira što ‘pojedini mediji imaju pravo pristupa pojedinim informacijama kojima ostali nemaju’, kao i da ukoliko saznaju ili dođu do nekih informacija one ostaju nezvanične jer nema

ko da potvrdi njihovu istinitost, pa ih u najvećem broju slučajeva ne mogu koristiti prilikom pisanja tekstova.”

3.1.2 INDIJA – NOVINARI NA METI KAMPANJE I SLAPP TUŽBI

Analiza izveštaja poverenika NDNV za Indiju Miodraga Blečića, urednika portala IN Medija, čije je izdavač Epicentarus Multimedija

Prema izveštajima poverenika NDNV iz Indije Miodraga Blečića, brojni su primeri diskriminacije, ali i pretnji kojima su izloženi profesionalni novinari u Indiji.

U junu 2023. godine glavna i odgovorna urednica portal In Medija Verica Marinčić bila je izložena diskriminaciji od strane rukovodioca JP “Indija put” Uroša Trifunovića, koji joj je rekao da joj neće odgovoriti na postavljeno pitanje jer “ona to upakuje tako da kritikuje i tako narušava ugled JP”. Ovaj primer, sem otvorene diskriminacije novinarke, ukazuje i na otpor predstavnika institucija prema kritičkom mišljenju i suštinsko nerazumevanje značaja prava na javno informisanje i transparentnosti rada institucija.

Novinarka Verica Marinčić u julu iste godine ponovo je bila izložena diskriminaciji kada ju opštinski funkcioner Nikola Došen sprečio da izveštava sa jednog koncerta iako je uredno pokazala press karticu.

U julu 2023. godine novinar Željko Bogojević iz Srbobrana bio je na meti pretnji funkcionera vladajuće Srpske napredne stranke (SNS) Srđana Kruževića koji mu je putem društvene mreže Instagram poručio da “poziva sve Bogojeviće, Grujiće i ostale neznane junake” da “pre nego što sprovedu Božiju pravdu i linč” nad članovima te stranke, “tu pravdu sprovedu” na njemu.

U oktobru 2023. povernik NDNV-a iz Indije beleži diskriminatorski odnosi predsednika opštine Indija prema nezavisnim medijima i novinarima, jer je odbio da odgovori na pitanja vezana za raspodelu budžetskih sredstava namenjenih za sufinansiranje projekata iz oblasti javnog informisanja.

Predsednik opštine Indija Vladimir Ganije nije želeo da odgovori na pitanja novinara In Medija na koji način će biti dodeljen novac, niti je načelnica finansija opštine odgovorila na upit o dostupnosti informacija od javnog značaja. Zbog ovog slučaja reagovala su i novinarska udruženja NDNV i NUNS, koji su takođe uputili zahtev za pristup informacijama, ali im nije odgovoreno.

U januaru 2024. registruje primer pritiska na izvore informacija portal In Medija:

“IN Medija pisao je o deci koja su u kafeu KC radila bez ugovora i zaradu primala na ruke, a da bi bili prijavljeni traženo im je da se učlane u SNS. Direktorica KC Ružica Jovanović je zvala decu telefonom i pitala da li je to moralo preko medija.”

Povernik u martu prijavljuje slučaj fizičkog napada na novinarku Vericu Marinčić u zgradi opštine Inđija, nakon čega je usledila i javna reakcija NDNV-a, te podneta krivična prijava.

“Novinarka IN Medija Verica Marinčić fizički je napadnuta 4. marta 2024. godine u prostorijama opštine Inđija, gde je izveštavala sa protesta meštana Čortanovaca zbog ukidanja železničke stanice. Na nju je fizički nasrnuo radnik obezbeđenja i izgurao je iz zgrade Opštine. Istog dana obavljen je razgovor i data izjava u policiji. Verica Marinčić potom je dala izjavu nadležnom tužilaštvu u Staroj Pazovi.”

U istom mesecu podneta je krivična prijava i zbog napada na novinarku Gordanu Momčilović, od strane supruge vlasnika nelegalno građenog montažnog objekta u Inđiji.

U maju 2024. Novinari portal IN medija bili su pod pritiskom lokalnih vlasti zbog objavljivanja vesti da je predsednik opštine Inđija Vladimir Gak prilikom ugošćavanja članova Karate kluba „Sensei“ nakon osvojenih medalja gostima, mahom deci, podelio poklone u brendiranim kesama lokalne samouprave u kojima se nalazio i med za potenciju „Fruškogorski skočko“.

Iako lokalna samouprava nije demantovala da je deci poklonjen med za potenciju, već je čak javnosti pružila na uvid deklaraciju proizvoda u kojoj jasno piše da je u pitanju afrodizijak, usledila je kampanja protiv novinara portala IN Medija, koji su na zvaničnoj opštinskoj Facebook platfotmi “Sistem 48” vređani da su “takozvani novinari takozvanog nezavisnog portala” kojima je cilj da diskredituju neistomišljenike. Takođe, usledilo je i saopštenje predsednika opštine Inđija u kojem on novinare IN Medija vređao, navodeći da objavljuju “nebuloze” i optužujući ih da vode “političke obračune” preko dece. Vladimir Gak u saopštenju, međutim, nije sporio navode o spornom poklonu za decu, već je tvrdio da “predsednik opštine ne sprema poklone za goste”, već da to rade njegov saradnici.

Nakon ovih zvaničnih objava pokrenuti su pritisci na građane koji su komunicirali sa portalom IN Medija, tako što su roditelji ispitivani o tome ko je tom mediju dao podatke o spornim poklonima, zbog čega su roditelji dece koja su dobila navedene poklone osećali strah. Čelnik opštine najavio je i tužbe, nakon čega od aprila medij dobija SLAPP tužbe gde jedan broj roditelja zahteva od 200.000 do 400.000 dinara zbog navodne zloupotrebe dece.

Ukupno je stiglo šest tužbi, a IN Mediju zastupa pravnik NDNV-a, advokat Veljko Milić. Pretpostavlja se da je do tužbi došlo zbog pritiska predsednika opštine na roditelje.

Krajem juna na adresu IN Medija je stigla još jedna SLAPP tužba zbog teksta o medu za potenciju „Skočko“. To je ukupno sedma tužba zbog istog članka. I ovog puta tužba je stigla od roditelja a ukupan iznos koji se traži od IN Medija sada iznosi oko 1,6 miliona dinara.

Takođe, prema izveštaju poverenika iz Indije za jun 2024. godine, novinarka Verica Marinčić zbog profesionalnog izveštavanja dobija ozbiljnu pretnju preko društvenih mreža.

“Početkom juna na društvenoj mreži Facebook, na privatnom profilu novinarkе Verice Marinčić stigla je poruka izvesnog Dragana Gerujića u kojoj piše sledeće: ‘Ustaška aktiviskinja i agent kojoj Srbija smeta. U pamet se Srbi i ustašama za vrat da se stane jer su oni usta puna govana.’”

3.1.3 BAČKI PETROVAC - USKRAĆIVANJE INFORMACIJA, MOBING I ŠOVINISTIČKE PRETNJE

Analiza izveštaja poverenice NDNV za Bački Petrovac Vladimire Dorčove Valtnerove, osnivačice i odgovorne urednica dvojezičkog portala Storyteller

Poverenica NDNV iz Bačkog Petrovca Vladimira Dorčova Valtnerova beleži u prvom izveštajnom periodu, tokom druge polovine 2023. godine, diskriminatorni odnos lokalnih čelnika prema novinarima koji postavljaju pitanja od javnog interesa. Kao jedan od tipičnih primera izdvaja pitanje upućeno predsednici opštine Bački Petrovac Jani Šproh vezano za posledice elementarnih nepogoda u tom mestu i nadležnosti Opštine u ovoj oblasti. “Zvanične odgovore na novinarska pitanja novinarka nikada nije dobila, i to je način na koji ova lokalna samouprava već godinama ugrožava rad i onemogućava rad novinara koji traže odgovore na pitanja od javnog interesa u ovoj lokalnoj sredini”, navela je poverenica NDNV u izveštaju.

Kao još jedna primer navode slučaj diskriminacije novinarkе Storytellerа Sanje Đorđević prilikom korišćenja dostupnog mehanizma pristupa informacijama od javnog značaja, žalbe Povereniku: Dana 4. avgusta 2023. novinarka je uputila zahtev za pristup informacijama od javnog značaja Opštini Bački Petrovac na temu realizacije projekta Programa unapređenja zapošljivosti i zapošljavanja mladih u opštini Bački Petrovac u periodu 2021 -2023 , kada Opština nije ispoštovala zakonski rok od 15 radnih dana od prijema zahteva za pristup informacijama od javnog značaja, i tek nakon žalbe Povereniku za informacije od javnog značaja od 29. avgusta 2023., novinarka je 19. septembra 2023. dobila zvanične odgovore od pomenute opštine.

Poverenica NDNV-a iz Bačkog Petrovca zabeležila je u septembru 2023. godine novi primer diskriminacije od strane lokalnih organa i MUP-a.

“Dana 19. septembra 2023. novinarka je uputila novinarska pitanja na zvaničane mejlove Opštine Bački Petrovac, Opštinskog veća Bački Petrovac, JKP Komunalac Bački Petrovac i MUP RS – Saobraćajna policija na temu prebrze vožnje u naseljenom mestu Maglič u opštini Bački Petrovac, u ulici u kojoj je ograničenje brzine 40 km/sat. Zvanične odgovore na novi-

narska pitanja novinarka nikada nije dobila ni od jedne pomenute institucije/preduzeća.”

U novembru 2023. registruje etiketiranje i verbalni napad na novinarke Storytelleru Anu Beređi i Sanju Đorđević, koje su na terenu, u Bačkom Petrovcu, snimale anketu sa građanima i građankama o tome koliko su upoznati sa postojanjem institucije lokalnog poverenika. “Kada ih je jedan od anketiran, inače član SNS-a, u javnosti etiketirao kao novinarke redakcije koja ‘ne izveštava objektivno’, rekavši im: ‘Iz koje ste redakcije? Storyteller? To je onaj Vladimirin medij koji samo pljuje po vladajućoj stranci.’”. Nakon neprijatne situacije etiketiranja novinarki, ipak je učestvovao u anketi.

Poverenica beleži i primer diskriminacije portala Storyteller od starne lokalne samouprave, iz koje su tražene informacije dobili tek posle žalbe Povereniku za informacije od javnog značaja.

“U septembru 2023. novinarka je uputila novinarska pitanja putem zahteva za pristup informacija od javnog značaja na zvaničan mejl Opštine Bački Petrovac na temu implementacije Programa unapređenja zapošljivosti mladih u Opštini Bački Petrovac za period 2021-2023. Zvanične odgovore na novinarska pitanja novinarka nije dobila, i to je način na koji ova lokalna samouprava već godinama ugrožava rad i onemogućava rad novinara koji traže odgovore na pitanja od javnog interesa u ovoj lokalnoj sredini. Ipak, redakcija/novinarka je iskoristila mehanizam žalbe Povereniku za pristup informacijama od javnog značaja i konačno polovinom novembra dobija zvanični odgovor Opštine.”

Takođe, dodaje se u izveštaju, da je u novembru 2023. novinarka Storytelleru uputila novinarska pitanja i na zvaničani mejl Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine na temu afere oko potencijalne izgradnje/kupovine zgrade za budući Centar vojvođanskih Slovaka čije finansiranje je trebalo da bude od strane Slovačke republike, a čiji (afera) koreni sežu još od 2021. godine. “Zvanične odgovore na novinarska pitanja novinarka nikada nije dobila, ali nije iskoristila mehanizam zahteva za pristup informacijama od javnog značaja. Ova afera se na kraju završila i potencijalna izgradnja pomenutog Centra je doživela fijasko.

U martu 2024. poverenica NDNV-a iz Bačkog Petrovca izvestila je o slučaju mobinga koji joj je prijavio novinar lokalnog medija koji je želeo da ostane anonimn.

“Novinar lokalnog medija iz Bačkog Petrovca koji želi da ostane anonimn javio se sa informacijom da vlasnici medija u kojem radi, a koji su bliski Srpskoj naprednoj stranci, vrše pritisak na njega u smislu izveštavanja i tema i sugerišu/naređuju mu da mora da izveštava pozitivno o svim zadatim temama. Ujedno, kako navodi, vrše na njega mobing, ali nije želeo da izađe u javnost sa detaljima.”

U aprilu 2024. beleži i ozbiljnu pretnju zbog koje je usledila i javna reakcija i podneta krivična prijava za izazivanje rasne, nacionalne i verske mrznje.

Redakcija Storyteller je realizovala anonimnu anketu u kojoj su pitali koji su najveći problemi u lokalnoj samoupravi (Bački Petrovac, Kovačica, Stara Pazova i drugim samoupravama gde žive i Slovaci i Slovakinja) i jedna osoba je u formularu napisala da su “Slovaci najveći problem, jer smrde na kobasice” i da ih “ima previse”, a da se taj “problem” može rešiti “uz pomoć vojske” i to “proterivanjem”, a da “u rešavanju tog problema nedostaju instrumenti asimilacije”.

U julu 2024. godine povodom izveštaja poverenice iz Bačkog Petrovca kojoj se obratio lokalni novinar sa molbom za pomoć oko pitanja autorskih prava nad emisijom, pravik NDNV-a je pružio odgovarajući pravni savet.

3.1.4 NOVI PAZAR – DISKRIMINACIJA, PRITISCI I TUŽBE

Analiza izveštaja poverenika NDNV za Novi Pazar Nikole Kočovića, novinara radija Sto plus

U avgustu 2023. novinar portala SNEWS iz Novog Pazara Medin Halilović bio je izložen diskriminaciji od strane Gradske uprave. Prema navodima poverenika NDNV iz Novog Pazara Nikole Kočovića, portal SNEWS već nekoliko godina izložen je diskriminatorskom odnosu od strane lokalnih zvaničnika, jer ignoršu njihove mobe da ih uvrste u mailing listu sa ostalim registrovanim medijima kako bi dobijali informacije, saopštenja i druge sadržaje o radu i aktivnostima lokalnih institucija vlasti.

Takođe, u avgustu 2023. poverenik NDNV-a beleži i slučaj presude novinarima Radija Sto plus i Novinske agencije Beta Apelacionog suda u Beogradu po tužbi lokalnog funkcionera u Novom Pazaru.

Apelacioni sud u Beogradu preinačio je drugu oslobađajuću presudu Višeg suda i naložio direktoru radija Sto plus Ishaku Slezoviću, uredniku Nikoli Kočoviću i agenciji Beta, da plate nematerijalnu štetu bivšem zameniku gradonačelnika Novog Pazara i funkcioneru Srpske napredne stranke (SNS) Igoru Novoviću. Prema presudi Apelacionog suda obavezuju se Kočović, Slezović i agencija Beta, koja je vlasnik Sto plus radija, da solidarno plate više od 210.000 dinara kazne i sudskih troškova.

“Parnični postupak, koji je trajao od 2017. godine, imao je dve presude Višeg suda u Beogradu kojima su Kočović, Slezović i agencija Beta oslobođeni odgovornosti za povredu časti i ugleda Novovića. Novović je protiv Kočovića podneo i krivičnu tužbu Osnovnom sudu u Novom Pazaru, a nakon presude donete u korist novinara, proces je zastareo tokom žalbenog postupka. U radiju Sto plusu su ubeđeni da su tužbe, a potom i presuda nakon tri u njihovu korist, pritisak na jedan od retkih slobodnih i nezavisnih medija u Sandžaku”, navodi se u izveštaju

poverenika NDNV-a i dodaje da su u međuvremenu, uz pomoć Free press unlimited, plaćene kazne a zastupnik medija je uložio reviziju Vrhovnom kasacionom sudu.

U martu 2024. poverenik registruje diskriminaciju vezanu za raspodelu lokalnog medijskog budžeta, a za taj slučaj dat im je pravni savet.

“Od uvođenja projektnog sufinansiranja medija, RTV Novi Pazar je apsolutni rekorder po dobijenom novcu na konkursima Novog Pazara i Ministarstva informisanja. Nezadovoljni što je i ove godine većina novca (preko 80 odsto, 32,2 miliona od ukupno 39) na konkursu u Novom Pazaru dodeljen toj televiziji, šest medija je odlučilo da ne prihvati sredstva koja su im opredeljena, ukupno oko 3,5 miliona dinara, kako bi ukazali na taj višegodišnji diskriminator-ski odnos, neravnomernu i nepravednu raspodelu novca iz gradskog budžeta.”

3.1.5 SENTA - NOVINARI ETIKETIRANI KAO “IZDAJNICI”, “LIBERALI” I “LEVIČARI”

Analiza izveštaja poverenika NDNV za Sentu Petera Kokaija, novinara i osnivač Fondacije Sloboda štampe

U periodu od 01. avgusta do 15. oktobra 2023. poverenik NDNV iz Sente Peter Kokai dokumentovao je 11 slučajeva diskriminacije novinara i novinarki od lokalnih institucija.

“U periodu avgust-septembar 2023. godine zabeleženo je sveukupno 11 slučajeva gde organi lokalne samouprave Senta, ili institucije i organizacije koje su vezani za samoupravu, nisu pozvale predstavnike nezavisnih medija na njihove zvanične i javne događaje. Iz poslatih i pribavljenih poziva se jasno vidi da su na ove događaje pozvani svi predstavnici medija (i mađarskih i srpskih, i državnih i privatnih), samo predstavnici medija čiji je osnivač Fondacija Sloboda Štampe nisu. Među ovim događajima su i oni od apsolutno javnog značaja, kao što je svečana sednica Skupštine Opštine Senta povodom praznika grada, ili redovna sednica SO Senta”, navodi se u izveštaju poverenika NDNV.

U period od 1. oktobra 2023. do 31. januara 2024. godine, poverenik NDNV-a iz Sente registrovao je osam slučajeva diskriminacije, gde organi lokalne samouprave Senta nisu pozvali predstavnike nezavisnih medija na njihove zvanične i javne događaje.

“Na sednice Skupštine Opštine Senta lokalna samouprava i dalje poziva samo one medije, koji su pod direktnom ili indirektnom kontrolom vladajućih stranaka, a isti je slučaj i sa raznim događajima, koji su od istorijskog značaja za celokupnu mađarsku zajednicu u Vojvodini.”

Poverenik NDNV-a ocenio je da je u pitanju tendenciozno nastojanje lokalne samouprave

Senta da predstavnike nezavisnih medija drži što dalje od svojih manifestacija, a jedini izuzetak od tog pravila koji je istakao jeste da Zavod za kulturu vojvođanskih Mađara (sa sedištem takođe u Senti) i dalje redovno šalje svoje pozive i za predstavnike nezavisnih medija.

Kao novu pojavu registrovao je da i državni organi u nekim slučajevima ne pozivaju predstavnike nezavisnih medija na svoje javne događaje, navodeći primer događaja Evropski dan pravde koji je organizovao Osnovni sud u Senti, na koji mediji čiji je osnivač Fondacija Sloboda štampe nisu pozvani.

“Posmatrani period je ujedno bio i period predizborne kampanje, kao i samih izbora. Mediji, čiji je osnivač Fondacija Sloboda štampe (štampani nedeljnik „Családi kör”, portali na mađarskom i srpskom jeziku „Szabad Magyar Szó” i „Slobodna reč”) su redovno slali svoja pitanja svim političkim akterima sa mađarskim predznakom, i ponudili im isti prostor za odgovore, a jedino od Saveza Vojvođanskih Mađara (SVM) nisu dobili nikakav odgovor, koji je i na taj način ignorisao aktivnost, kao i samo postojanje nezavisne štampe.”

Dat je pravni savet u pogledu postupanja prema organima koji diskriminišu navedeni medij.

Takođe, u izveštaju je posebno istakao i jedan novi aspekt diskriminacije i psihološkog pritiska na novinare pomenutih medija: “Naime, novinarka Fondacije Sloboda štampe se krajem decembra 2023. godine (posle izbora) obratila rukovodstvu Fondacije da (bar privremeno) ne dobija radni zadatak da prisustvuje na konferencijama za štampu Saveza Vojvođanskih Mađara i Nacionalnog saveta mađarske nacionalne manjine – jer doživljava psihološki pritisak od strane svojih kolega, koji rade u nekim od partijski kontrolisanih medija. Po njenom svedočenju, ove kolege okreću glavu, kad je vide, ne uzvraćaju pozdrav, pa čak zabranjuju svojoj deci da se druže sa njenim sinom!”

Inače, nekolegijalan odnos, izostanak solidarnosti, pa čak i diskriminatorni odnos novinara režimskih medija prema novinarima nezavisnih medija trend je koji se već duže vreme beleži i kad su u pitanju mediji koji izveštavaju na srpskom jeziku. Takav animozitet, koji u nekim slučajevima (tabloidi) prerasta u govor mržnje i hajku prema novinarima koji kritički izveštavaju, u velikoj meri ugrožava medijske slobode i odgovorno novinarstvo, jer profesiju zloupotrebljava za propagandističku delatnost i time ugrožava pravo građana na javno informisanje.

U periodu od februara do sredine maja 2024. poverenik NDNV iz Sente zabeležio je 9 slučajeva gde organi lokalne samouprave Senta nisu pozvale predstavnike nezavisnih medija na njihove zvanične i javne događaje.

“Interesantna je pojava da ovi događaji nisu samo političkog karaktera, tu spadaju i razni sportski događaji, o kojima, prema tome, mogu da izveštavaju samo oni mediji koji su pod direktnom ili indirektnom kontrolom vladajućih stranaka u lokalnoj samoupravi.”

Kao primere naveo je: Komemoraciju na Gradskom groblju kod spomenika za žrtve narodne

revolucije 1848-49. Godine, Pres konferenciju člana opštinskog veća zaduženog za obrazovanje, Sportske igre mladih, Komemoraciju povodom godišnjice mađarske narodne revolucije 1848. Godine, Pres konferenciju gradonačelnika u selu Kevi povodom renoviranja lokalnog puta, Potpisivanje ugovora povodom renoviranja Gimnazije za talentovane učenike „Boljai“...

Takođe, u istom periodu, predstavnici nezavisnih medija nisu dobili pozive na javne događaje ni od nekih drugih javnih institucija, među kojima su škole i kulturni centri.

Ukazao je i na psihološke pritiske na novinare nezavisnih medija i to zbog postavljanja medijskih sadržaja na društvene mreže (pre svega na Facebook).

“Interesantno je da su ovakvi slučajevi zabeleženi pre svega kad se radi o takozvanoj ‘spoljnoj politici’, konkretno, kad se piše o političkom životu i dešavanjima u susednoj Mađarskoj. Deo (bez sumnje, veći deo) mađarske populacije u Vojvodini, koja je privržena dominantnoj političkoj partiji u Mađarskoj (FIDESZ), i mađarskom premijeru Orbanu Viktoru, apsolutno ima netolerantan stav kad čita vesti i informacije o mađarskoj opoziciji, ili o političkim alternativama u Mađarskoj. U čitalačkim komentarima ispod ovih medijskih sadržaja nezavisni mediji i novinari su često etiketirani i žigosani kao ‘izdajnici’, ‘liberali’, ‘levičari’.”

Od maja do jula 2024. poverenik NDNV registruje da osim organa lokalne samouprave Senta koji po pravilu i „tradicionalno“ ne pozivaju predstavnike nezavisnih medija na njihove zvanične i javne događaje, isti manir počinju da primenjuju i neke institucije i organizacije, koje su na neki način povezane sa lokalnom samoupravom – turistička opštinska organizacija, Istorijski arhiv ipojeidna udruženja i kompanije.

“U posmatranom periodu je došlo i do konstitutivne sednice Skupštine opštine Senta, sa izborom novog gradonačelnika i nove Opštinske uprave. Tema je od apsolutno javnog značaja, koja se tiče svakog građanina i svake medijske kuće – bez obzira na to predstavnici nezavisnih medija nisu dobili pozivnice ni za ovaj događaj.”

U izveštaju se ističe i da se u tom periodu desio jedan od najupečatljivijih primera političkog pritiska na nezavisne medije, konkretno Fondaciju Sloboda štampe, od strane političkog vrha vojvođanskih Mađara.

“Naime, Balint Pastor, predsednik Saveza Vojvođanskih Mađara neposredno posle junskih lokalnih izbora objavio je tekst na svom Facebook-nalogu. Analizirajući postignute rezultate svoje partije, a nedvosmisleno ciljajući na našu medijsku kuću i naše novinare, on je izrazio, kao što su „novinar“, „istraživanje“, „nezavisni“, ili „objektivan“ koristio isključivo na ovaj način, pod znacima navoda, na taj način ispoljavajući svoje nezadovoljstvo i svoj gnev prema novinarima koji ne pišu na način koji se njemu sviđa.”

Ovaj ispad lidera vojvođanskih Mađara izazvao je brojne reakcije i osude od strane novinarskih organizacija, a o slučaju su obavešteni i međunarodne organizacije, kao i međunarodni

donatori.

3.1.6 PANČEVO - SLAPP POSTUPCI KAO REAKCIJA NA KRITIČKO NOVINARSTVO

Analiza izveštaja poverenika NDNV za Pančevo Nenada Živkovića, glavnog i odgovornog urednika portala Pančevo SiTi, čiji je izdavač Građanska akcija Pančevo

Poverenik NDNV za Pančevo Nenad Živković ukazao je u prvom izveštajnom period iz 2023. godine da lokalne institucije onemogućavaju profesionalnim medijima i novinarima uvid u rad tih institucija.

“Na zvaničnoj internet stranici Grada Pančeva, na stranici Mediji u Pančevu <http://www.pancevo.rs/zivot-u-pancevu/mediji-u-pancevu/> nisu pobrojani svi mediji koji postoje na teritoriji Grada Pančeva i redovno objavljuju medijske sadržaje. Iako uredno registrovani, ne postoje podaci o medijima i kontakti sajtova Panpress www.panpress.rs, K-013 www.k-013.rs i Pančevo Si Ti www.pancevo.city. Zajedničko ovim medijima jeste da neguju nezavisnu uređivačku politiku”, navodi se u izveštaju poverenika Nenada Živkovića.

Napominje se i da je Grad Pančevo još od septembra 2019. godine praktično suspendovao javnost rada Gradske uprave i gradskih tela i organa, jer je tada gradska uprava obavestila javnost da obustavlja dotadašnju praksu prisustvovanja novinara sednicama Gradskog veća i da će ubuduće komunicirati sa novinarima i javnošću preko saopštenja, konferencija za novinare, ponuđenih intervjua i objava na sopstvenom sajtu.

Međutim, ni takva komunikacija nije omogućena nezavisnim medijima. “Pokušaji novinara nezavisnih medija da dobiju intervju ili bar izjavu od, recimo, gradskih većnika, ostaju bezuspešni. Gradska PR služba čak ni ne odgovara na mejlove sa iznetom molbom. Podela medija na ‘saradljive’ i ‘nepodobne’ je i te kako primetna”, zaključuje poverenik NDNV-a.

Poverenik iz Pančeva ukazuje i na slučaj iz avgusta 2023. godine, vezan za krivičnu prijavu podnetu protiv novinara Starčevačkih novina Petra Andrejića, na osnovu etiketiranja kojem je bio izložen u javnosti zbog svog rada, koje su izazvale niz uvreda i pretnji njemu i njegovoj porodici. Naime, citira se Rešenje Osnovnog javnog tužilaštva u Jagodini kojim je odbačena krivična prijava proizašla iz Izveštaja Policijske uprave Jagodina broj 1300/2023 od 30. maja 2023. godine podneta protiv Petra Andrejića, novinara iz Starčeva, zbog krivičnog dela proganjanje (...) “jer ne postoje osnovi sumnje da je prijavljeni učinio ovo, niti neko drugo krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti”.

“Ovim je, bar za sada, okončan višemesečni sukob koji je postojao između spomenutog An-

drejića, inače novinara Starčevačkih novina, i Anite Đukić, zakonske predstavnice Udruženja za zaštitu životinja „Kućica za spas” iz Jagodine, koja je i vlasnica portala www.infocentrala.rs. Andrejić je nakon razgovora sa sumeštankom Tatjanom Stana, koja je zaštitnica napuštenih pasa, 28. aprila 2023. g. istog dana u prepisci na društvenim mrežama označen kao mrzitelj i ubica životinja, a već sutradan su zaštitnici životinja solidarno širili ove etikete, koje su izazvale niz uvreda i pretnji njemu i njegovoj porodici. Između ostalog, Andrejić je pokušao da 29. maja 2023. godine održi konferenciju za novinare ispred sedišta Udruženja „Kućica za spas” u Jagodini, i da od Anite Đukić zatraži komentar pretnji koje je dobio preko društvenih mreža i odgovor na pitanje da li se oseća „inspiratorom javnog linča”. Anita Đukić je pozvala policiju, koja je istog dana sačinila službenu belešku o obaveštenju primljenom od građana, a dan kasnije i pomenuti Izveštaj”, obrazložio je poverenik NDNV-a.

Ovaj slučaj izdvojen je kao primer izloženosti novinara pritiscima i pretnjama koje dolaze iz različitih sektora, a ne samo od nosilaca vlasti, što upućuje na dubinu problema društva u kojem se ne neguje kultura dijaloga i kritičkog mišljenja i koje je lišeno javne debate, zbog čega je često ugrožen javni interes.

Poverenik NDNV-a iz Pančeva navodi u izveštaju iz 2023. godine slučaj SLAPP tužbe (tužbe koja je usmerna protiv prava javnosti da zna) protiv novinara portal Pančevo SiTi Slobodana Dukića, koju je podneo službenik Opštinske uprave Kovin Petar Čolaković.

Čolaković je prijavio Dukića jer ga sumnjiči da je, navodno, počinio krivično delo neovlašćeno prikupljanje ličnih podataka, a zbog objavljivanja raznih dokumenata o Čolakovićevoj stručnoj spremi u tekstovima objavljenim na sajtu Pančevo SiTi. U toku izveštavanja sudski proces je još bio u toku.

U septembru 2023. Poverenik NDNV-a iz Pančeva zabeležio je slučaj pritiska investitora na fotografa lista Pančevac Milana Šupicu.

““Neimenovani čovek koji se predstavio kao investitor izgradnje stambenog objekta u Ulici dr Svetislava Kasapinovića 20a u Pančevu pokušao je da onemogući fotoreportera Milana Šupicu da fotografiše gradilište na ovoj adresi. Šupica je pozvao policiju, čija su dva pripadnika došla na lice mesta i objasnila investitoru da fotoreporter može slobodno da fotografiše na javnom mestu i u javnom interesu.”

Povereniku nije poznato da li je Šupica prijavio ovaj incident. Zabeležio je i da je dva dana kasnije oko gradilišta postavljena dva metra visoka metalna ograda koja je zaklonila gradilište.

U oktobru 2023. zabeležio je primer vođenja sudskog postupka protiv novnarke sajta Pan-Press Ivane Predić po tužbi medijskog radnika Aleksandra Čupića iz Vršca, “jer mu je navodno povredila ugled i čast prenošenjem na sajt panpress.rs teksta ‘Urednik E-Pančeva Čupić nije se nijednom pojavio na sudu u dva procesa koji traju gotovo dve godine’”.

Novinarku zastupa pravnik NDNV-a, advokat Veljko Milić.

U istom mesecu registrovao je i objavljivanje oslobađajuće presude u postupku koji je pokrenut protiv novinara sajta Pančevo Si Ti Slobodana Dukića na osnovu krivične tužbe Petra Čolakovića, radnika Opštinske uprave iz Kovina, zbog teksta u kojem je pisano o njegovoj stručnoj spremi.

U novembru iste godine poverenik je registrovao slučaj diskriminacije novinara od strane gardske uprave Pančeva, zbog ignorisanja zahteva za informacije od javnog značaja, vezane za pitanja zaštite životne sredine.

U decembru 2023. Apelacioni sud je potvrdio presudu Višeg suda u Beogradu po privatnoj tužbi novinara Nenada Živkovića koju je podneo protiv RTV Pančevo i (tadašnjeg) glavnog i odgovornog urednika ovog medija Miroslava Milakova za naknadu nematerijalne štete zbog povrede ugleda i časti izuzetno uvredljivim navodima u sedam priloga emitovanih na ovoj televiziji od 22. do 28. februara 2019. godine. Apelacioni sud je potvrdio obavezu tuženih da solidarno isplate 130.000 RSD i troškove postupka u iznosu 84.800 RSD, od čega za takse 24.800 RSD.

U martu 2024. godine poverenik iz Pančeva Nenad Živković izveštava o slučaju SLAPP tužbe koju je protiv njega podneo bivši načelnik Policijske uprave Pančevo Igor Arsić, zbog novinarskog članka. Živkovića zastupa advokat Veljko Milić.

U istom mesecu beleži i vođenje sudskog procesa protiv novinara Slobodana Dukića koju je podnela direktorka Predškolske ustanove „Naša radost” iz Kovina Aleksandra Alavanja takođe zbog novinarskog članka. Dukića takođe zastupa advokat Veljko Milić.

U junu 2024. godine beleži izricanje prvostepene presude protiv novinarke Ivane Predić kojom je osuđena na novčanu kaznu po tužbi medijskog radnika iz Vršca Aleksandra Čupića. Ovaj postupak je okarakterisan kao SLAPP, podnete su žalbe drugostepenom sudu.

Istog meseca poverenik registruje i objavu rezultata medijskog konkursa u Pančevu, kojim je obim sredstava namenjen javnom informisanju drastičnu smanjenu, konkretno sveden na deseti deo budžeta koji je za te namene bio predviđen u prethodnoj godini.

3.1.7 DIMITROVGRAD – PRITISCI, PRETNJE I POLICIJSKA REPRESIJA

Analiza izveštaja poverenice NDNV za Dimitrovgrad Danijele Apostolov Videnov, novinarka multimedijalnog dvojezičnog portala FAR, čiji izdavač je Udruženje građana “Emblema”

U prvom izveštaju poverenica NDNV iz Dimitrovgrada Danijela Apostolov Videnov istakla je slučaj diskriminacije, koji bi se mogao karakterisati i kao primer represije nad novinarima, a koji će svakako morati da dobije sudski epilog.

Naime, dopisnika BTA, osnivača udruženja ‘GLAS’ , urednika dvojezičnog portala na srpskom i bugarskom jeziku, “Glas press” iz Bosilegrada, Aleksandra Dimitrova zadržali su granični i carinski organi Srbije na graničnom prelazu ‘Ribarci’ kod Bosilegrada 9. avgusta 2023. godine, “zbog toga što je nosio knjige na bugarskom jeziku”. U pitanju su tri primerka knjige „Елегия за Краището. Съдбата на българите в Западните покрайнини“ autora Edvina Sugareva, bivšeg konzula Republike Bugarske u Nišu.

“Posle višesatnog zadržavanja na graničnom prelazu, izdali su mu dokument na potpis. Prema dokumentu, morao je hitno da vrati knjige u Bugarsku jer sa njima nije mogao da uđe u Srbiju, što je on odbio jer je smatrao da ne čini nikakav carinski niti bilo koju drugu vrstu prekršaja. Nakon toga, carinici su mu rekli da će knjige ostati na kontrolnom punktu ‘Ribarci’ 72 sata, dali mu da potpiše rešenje i pustili ga posle 5 i po sati zadržavanja, da uđe u Srbiju. On će uložiti žalbu na ovu odluku, o tome je obavestio medije u Bugarskoj i Srbiji, kao i diplomatska predstavništva Republike Bugarske u Srbiji”, ukazuje se u izveštaju poverenice NDNV-a.

Iz Portala FAR kao slučaj diskriminacije naveli su da od juna do avgusta 2023. godine kabinet predsednika Opštine Dimitrovgrad nije uopšte odgovarao ili nije u razumnom roku i na vreme odgovarao na novinarska pitanja koja su mu bila upućena putem zvaničnog mejla, iako su se teme ticale aktuelnih problema građana.

U oktobru 2023- poverenica je izvestila o pritiscima i pretnjama kojima su bili izloženi novinari Regionalne informativne agencije JUGpress.

“Leskovački advokat Zvezdan Knežević zapretio je redakciji Regionalne informativne agencije JUGpress ‘paljenjem zgrade i ljudi’ zbog intervjua sa nekada prvim čovekom SPS u Leskovcu i Jablaničkom okrugu Živojinom Stefanovićem zvanim Žika Žmigavac, o 5. oktobru. Stefanoviću je tada zapaljena i kuća, o čemu on govori i u intervjuu , uz poruku da je protiv bilo kakvog govora mržnje na javnoj sceni i objašnjenje da je tužio državu Srbiju i naplatio štetu zbog tadašnjeg paljenja kuće... Knežević se nije zaustavio na tome već je zvao telefonom novinara Ivana Spiriča, koji je radio intervju sa Stefanovićem, i delio mu savete kojim temama treba da se bavi JUGpress i o čemu sme da piše a o čemu ne. Isti pritisak vršio je u više komentara

na fejsbuk strani JUGpressa. Redakcija JUGpressa je ovo doživela kao vrlo ozbiljnu pretnju i pritisak na članove redakcije, tim pre što Kneževića njegove dobro upućene kolege označavaju kao “bota SNS” bliskog vrhu vlasti u Leskovcu.”

Protiv Kneževića je podneta krivična prijava koja je odbijena uz obrazloženje da njegova izjava ne sadrži direktne pretnje.

U izveštaju za novembar poverenica NDNV iz Dimitrovgrada beleži pritiske na novinare portala FAR i Južnih vesti.

“Na članak Internet portala FAR posvećen 8. novembru, koji govori kroz istorijske činjenice o odvajanju jednog dela teritorije tadašnje Bugarske posle Prvog svetskog rata i pripajanju Kraljevini SHS, a u kojima danas žive pripadnici bugarske nacionalne manjine (Dimitrovgrad i Bosilegrad), na Fejsbuk stranici FAR-a upućen je neprimeren komentar jednog opštinskog službenika. Naime, on je svojim neprimerenim komentarom želeo da ukaže da je ovaj tekst uperen protiv Srbije... Nakon toga usledili su komentari drugih čitalaca (aktivista SNS-a) nazivajući FAR interesnom grupom. Time je, pored etiketiranja, diskriminacije, ekonomskih i političkih pritisaka, nastavljen još jedan vid pritiska, koji iz već poznate političke kuhinje FAR svrstavaju i u medije sa nacionalističkim prizvukom, što nikako ne može da bude potkrepljeno činjenicama.”

U decembru 2023. zabeležila je pritiske na redakciju FAR-a od strane udruženja građana koja su bila nezgodoljna njihovim izveštavanjem o raspodeli budžetskih sredstava za projekte iz civilnog sketora, odnosno o zloupotrebama u trošenju javnog novca. Za pritiske su uglavnom koristili društvene mreže na kojima su iznosili negativne komentare na račun medija.

U februaru 2024. godine registrovala je da je novinar portala FAR i predsednik Udruženja „Emblema“ iz Dimitrovgrada Slaviša Milanov bio izložen maltretiranju od strane policije u Pirotu.

“Na putu od Dimitrovgrada ka Pirotu njegov automobil, u kojem je bio i odgovorni urednik FAR-a Petar Videnov, je zaustavljen na samom ulazu u Piroto od strane saobraćajne policije. Nakon petnaestominutnog zadržavanja i kontrole dokumenata ovih lica, Slaviša Milanov biva odveden u prostorije Policijske Uprave u Pirotu radi testiranja na drogu i alkohol, a Petar Videnov ostaje u vozilu. Iako je test na drogu i alkohol bio negativan, Milanov je zadržan na ispitivanju u Odeljenju kriminalističke policije pod izgovorom da sumnjaju da je preko granice sa Bugarskom prevezao lica za kojima tragaju, što je Milanov negirao. Na insistiranje Slaviše Milanova da policajci provere kamere sa graničnog prelaza Gradina kod Dimitrovgrada na Srpsko-Bugarskoj granici oni to nisu učinili. Nakon zadržavanja od preko dva i po sata Milanova su do automobila dovezli policijski inspektori gde ih je čekao Petar Videnov. Policijski službenici su tada pretresli auto, nakon čega su Milanov i Videnov otišli svojim autom u policiju u pratnji policijskih inspektora. Slaviši Milanovu su tada vraćena lična dokumenta i telefon koji su bili

zadržani na početku postupka. Po povratku kući ustanovljeno je da je Milanovu neovlašćeno i nezakonito, bez njegovog odobrenja, izvršena detaljna kontrola svih podataka, aplikacija, programa i mejlova pri čemu je iskopirano 1,6 GB podataka.”

Za ovaj slučaj je dat pravni savet, nakon čega je podneta krivična prijava.

O novim pritiscima poverenica je izvestila u aprilu 2024. godine, koji su ovaj put došli iz opozicionih stranaka.

“Na mail portala JUGPRESS iz Leskovca obratio se lokalni odbor stranke SRCE zahtevajući “objašnjenje” od glavne i odgovorne urednice zašto ovaj mediji nije pratio njihovu konferenciju za novinare. Zbog ovog vida političkog pritiska stranke SRCE, koja u Skupštini Grada Leskovca ima jednog odbornika, portal JUGPRESS je o ovom događaju javnost obavestio komentarom pod nazivom “Će biju novinare zahvaljujući kojima su dobili jednog odbornika, šta bi tek bilo da imaju dva?”. U komentaru se naglašava da mediji nisu servis nijednog političara i da se prestane sa pretnajama, pritiscima i ugrožavanjem medija i novinara.”

Za ovaj slučaj je dat pravni savet.

Istog meseca poverenica je zabeležila da objavljivanje rezultata lokalnog medijskog konkursa uprkos zakonskim izmenama, potvrđuje da je nastavljena praksa obesmišljavanja značaja i uloge javnog informisanja, navodeći da je od 15, 5 miliona dinara namenjenih medijima, čak 10,1 milion dat medijima u vlasništvu Radoice Milosavljevića bliskim vlastima, dok je 1 milion ostao neraspređen.

“FAR se obratio Opštinskom veću Opštine Dimitrovgrad i Komisiji za odabir projekata tražeći da mu se dostave sačinjeni dokumenti u sprovedenom postupku konkursa – zapisnik, stručna ocena komisije, detaljna obrazloženja za date predloge, poput ocene u skladu sa kriterijumima i procene iznosa sredstava u odnosu na postavljene kriterijume, akte koji se odnose na primenjenu metodologiju kod procene dodeljenih bodova i datih sredstava i druge akte koji nisu dostavljeni ili objavljeni na web stranici Opštine. Pomenuti zahtev je poslat 23.04.2024. godine i do kraja aprila nije stigao nikakav odgovor.”

Za ovaj slučaj dat je pravni savet.

3.1.8 BAČKA TOPOLA – I NOVINARSKI IZVORI NA METI PRITISAKA

Analiza izveštaja poverenice NDNV za Bačku Toppolu Maje Savić, novinarku portala Magločistač

Poverenica NDNV-a Maja Savić u septembru 2023. registrovala je pretnju upućenu portalu Magločistač i to iz Policijske uprave. “Geološka policija tražila je od Magločistača da skine određeni tekst jer će ‘u suprotnom biti u problemu’. U tekstu se radilo o ubijenim srnama na imanju ‘Zobnatica’ AD.”

U istom mesecu zabeležila je i primere diskriminacije kojoj je izložen taj portal:

“Jedini način da Magločistač komunicira sa ustanovama i zvaničnicima jeste putem zahteva za informacije od javnog značaja. Magločistač se ne nalazi na mejling listama, niti institucije odgovaraju na mejlove koje im ovaj medij upućuje”. Predstavnicima tog medija dat je pravni savet.

Poverenici NDNV-a u Bačkoj Topoli u istom periodu novinar RTV-a koji je želeo da ostane anonimno prijavio je pritisak koji je trpeo u matičnoj redakciji. Nameravo je da istraži temu toka finansija u Muzeju opštine Bačka Topola, ali mu je nakon poslatog zahteva za pristup informacijama od javnog značaja urednik sugerisao da se ne bavi ovom temom. Povodom ovog slučaja dat je pravni savet.

U septembru 2023. registrovala je i slučaj pritiska lokalnih institucija na građane koji komuniciraju s medijima, što je inače noviji trend sa kojim se suočavaju novinari i mediji, jer takav pritisak dodatno otežava njihov rad i ugrožava pravo na javno informisanje.

“Novinar Imre Tot koji radi za mađarski list Čaladi Ker pisao je o problemima građana u Opštini Bačka Topola gde su u toku radovi na izgradnji brze pruge. Njemu su građani nakon objavljenog teksta rekli da su predstavnici Mesne zajednice u Bačkoj Topoli bili besni na meštane i pitali ih ‘kako su se usudili da se obraćaju novinarima’. A Totu su se obratili zbog popucalog asfalta i srušene ograde usled radova koji se odvijaju na tom delu, te su zbog teških mašina koje tuda prolaze i vibracija koje se usled toga stvaraju, popucale i fasade na pojedinim kućama.”

U oktobru 2023. poverenica je izvestila da tokom trajanja celog izveštajnog perioda, koji je obuhvatio i predizbornu kampanju za parlamentarne i pokrajinske izbore, redakcija Magločistača nije dobila nijedan poziv na pres ili dešavanje koje je organizovala lokalna samouprava Bačka Topola, kao ni od većine lokalnih ustanova i institucija.

U novembru je poverenica Maja Savić izvestila o verbalnom napadu i pretnjama koje je ona doživela prilikom izveštavanja sa javne rasprave o Studiji o proceni uticaja projekta izgradnje

zalivnog sistema “Lukač” na bačkotopolskoj akumulaciji na životnu sredinu.

Prilikom fotografisanja skupa, među tridesetak prisutnih građana i građanki istupio je jedan koji se novinarki povišenim tonom obratio upitavši je ko joj je dozvolio da slika. Novinarka je objasnila da izveštava sa skupa, na šta je građanin rekao da ga to ne interesuje i da ona nema pravo da slika bez odobrenja. Dodao je da je on penzionisani policajac i da “vrlo dobro zna kako to ide”, te da će novinarku tužiti ako se on bude video na objavljenoj fotografiji.

Poverenica je bila izložena pritisku i prilikom analitičkog izveštavanja o mobingu, odnosno o slučajevima zlostavljanja na radu za koje imaju sudske presude. Zbog izjava sagovornika koji su joj ispričali svoje primere iz firme “Komgrad”, to preduzeće ju je nakon objavljivanja članka preko svog portala optužilo da širi mržnju i dezinformacije, te da ne izveštava objektivno. Iste poruke plasirali su i na društvenim mrežama.

U decembru 2023. poverenica je registrovala da Turistička organizacija (TO) Bačke Topole Magločistaču nije želela da dostavi dokaze niti odgovore na pitanja u vezi sa novogodišnjim paketićima koje je delila deci poslednjeg dana predizborne kampanje. “Pitanja su se odnosila na izvor sredstava za finansiranje paketića i kriterijume po kojima su se paketići delili, s obzirom na to da su građani TO optuživali da su paketiće delili u zamenu za glas SNS-u.”

U februaru 2024. izvestila je o apsurdnom primeru diskriminacije kojem je bila izložena prilikom pisanja članka o o primeru dobre prakse u podsticanju školovanje romske populacije.

Primer je našla u opštini Stara Pazova, te kontaktirala rukovodstvo opštine gde joj je najpre obećana izjava, da bi je nakon toga odbili jer medij za koji piše nije iz te opštine. Još apsurdniji odgovor dobila je od koordinatora za romska pitanja u toj opštini, koji joj je rekao da ne sme da daje izjave bez dozvole Opštine. Takođe, izjavu na ovu temu nisu hteli da joj daju ni iz Nacionalnog saveta romske nacionalne zajednice.

U maju je izvestila o diskriminaciji i etiketiranju koje je doživela pošto se neposredno pre raspisivanja lokalnih izbora u Srbiji obratila zvaničnim mejlom svim postojećim stranačkim opštinskim organizacijama u toj opštini pozivajući ih u interesu građana na saradnju tokom predstojeće predizborne kampanje. Nije dobila nijedan poziv na pres, niti saopštenje za medije sa adrese vladajućih stranaka u toj opštini (SVM, SNS i SPS), niti sa adrese lokalne samouprave i mesnih zajednica. Poziv na saradnju je prihvatila samo koalicija opozicionih stranaka i grupe građana, pa se tako novinarka od strane lokalnih funkcionera ponovo etiketira kao “opoziciona”.

Novi slučaj diskriminacije beleži u julu 2024. godine, jer joj uprava Bačke Topole nije izdala novinarsku akreditacije za praćenje Skupštine opštine u novom sazivu, niti je dobila bilo kakav odgovor na zahtev koji im je tim povodom uputila. Novinarki je dat pravni savet.

3.1.9 KRAGUJEVAC - POLITIČARI I FANTOMSKI MEDIJI UDRUŽENI PROTIV NOVINARA

Analiza izveštaja poverenice NDNV za Kragujevac Jovanka Marović, urednice kragujevačkog portala Glas Šumadije, čiji je izdavač Glas građana Šumadije

Poverenica NDNV-a iz Kragujevca Jovanka Marović zabeležila je u avgustu 2023. godine slučaj novinarku, koja je želela da ostane anonimna, a koja je bila izložena pretnjama od strane policijskog službenika.

“U dva navrata, tokom avgusta, na ličnom Fejsbuk profilu novinarki angažovanoj u lokalnom radiju poručeno je ‘da se smiri’. Ovakva reakcija usledila je nakon postavljanja slika sa protestne šetnje Srbija protiv nasilja”, navodi se u izveštaju poverenice NDNV-a.

U toku izveštavanja zatraženo je pravno savetovanje, nakon čega je podneta krivična prijava a potom i tužba zbog objavljene pretnje.

Poverenica NDNV-a iz Kragujevca izvestila je i da se u tom gradu tokom poslednjih godinu dana primenjuju suptilni pritisci na nezavisne novinare od strane političkih partija i režimskih (partijskih) medija:

“Pored jednog portala koji nije upisan u registar medija, a koji je pod kontrolom SNS-a, tokom jula i avgusta 2023. su se pojavila još tri portala čiji osnivač, urednik, kao ni novinari nisu poznati. Po sadržaju može da se zaključi da su dva bliska SNS-u, a jedan opozicionoj partiji. Karakteristično je da preuzimaju tekstove, fotografije, video materijal bez saglasnosti...”

U novembru 2024. godine poverenica iz Kragujevca registrovala je pretnju novinaru portala Ritam grada Nenadu Živadinoviću kojem je razbijena šoferšajbna na automobilu parkiranom ispred zgrade u kojoj stanuje.

“Slučaj je prijavljen kontakt tački u policiji i Policijskoj upravi u Kragujevcu. Policija je izašla na lice mesta, proverila ceo kraj, ali počinitelj nije otkriven. Oštećeni je izjavio da incident ima veze sa novinarskim poslom i da se oseća ugroženo.”

U izveštajnom periodu tokom 2024. godine poverenica NDNV bila je izložena kampanji na društvenoj mreži Fejsbuk sa porukom “da neko sa prezimenom koje nije tipično šumadijsko ne može da se bavi temama iz Šumadije”. Slučaj nije prijavljen.

3.1.10 SOMBOR - BOTOVI I HAKERSKI NAPADI U CILJU UČUTKIVANJA NOVINARA

Analiza izveštaja poverenika NDNV za Sombor Save Majstorova, novinara i urednika portala SO Info, čiji osnivač je NVO SO open

U prvom izveštajnom periodu za 2023. godinu poverenik NDNV-a iz Sombora Sava Majstorov izvestio je da u tom periodu nije bilo napada na novinare na ovom području, ali da su pritisci redovni.

“Gradska uprava Grada Sombora, barem po iskustvima novinara našeg portala, sve češće prolongira rokove za objavljivanje izveštaja sa sednica gradskog veća, zatim materijala za Skupštinu grada, odnosno odluka koje prate ostale javne postupke. Više desetina upita SO Info novinara, od uspostavljanja nadzora, su bez odgovora”.

Sam poverenik NDNV-a tokom avgusta i septembra bio je izložen pritiscima. Naime, upućen mu je, kako je naveo, „tradicionalni poziv“ u 23:55 sa skrivenog telefonskog broja, a što se inače dešava redovno kada se u mediju So Info piše o temi ubistva novinara Slavka Ćuruvije.

Takođe, kako je zabeležio, mesecima je na sajtu SOinfo.org angažovan „bot“, čiji identitet je redakciji poznat, “koji služi za zamaranje čitalaca, postavljanjem besmislenih komentara na većinu objavljenih vesti i inforomacija”.

“Nakon nekoliko izbrisanih postova, zbog prozivanja moderatora u više od 80 komentara za sat vremena, nalog je uklonjen, baš kao i nekolicina nepristojnih sa Fejsbuka. Beležimo pojavljivanje novih profila, slične forme. Jasno je da su se izbori prilično približili”, naveo je u izveštaju.

Tokom 2024. godine poverenik NDNV-a izvestio je o hakerskom napadu na portal SO info.

“Napad je počeo u utorak 4. marta oko 22h i trajao je do kraja sedmice. Sajt je nekoliko dana bio potpuno van funkcije. Najozbiljniji deo napada: 35 miliona ulaza i 400 gb saobraćaja. Analiza napada pokazala je da je bio usmeren direktno na adresu portala.”

Tužilaštvo za visokotehnološki kriminal obavešteno je o ovom slučaju kroz mrežu poverenika NDNV-a.

PREPORUKE

- **Izmenama Zakona o javnom informisanju i medijima predvideti sankciju u slučajevima diskriminacije novinara i medija;**
- **Uspostaviti fonda za medija i novinare koji su žrtve slapp tužbi ili drugih zlona-mernih kampanja usmerenih na odvracanje novinara od bavljenja novinarstvom;**
- **Izmenama krivičnog zakonodavstva poboljšati krivičnopravnu zaštitu novinara na taj način što će se uvesti novo krivično delo koje bi inkriminisalo prisutna ponašanja koja ugrožavaju bezbednost novinara, a prema trenutnim zakonskim rešenjima ne predstavljaju krivična dela;**
- **Vršiti stalne obuke novinara na lokalnu o prepoznavanju i mehanizmima zaštite i slučaju diskriminacije i drugih štetnih oblika ponašanja koji ugrožavaju rad novinara;**

Каталогизација у публикацији

Библиотеке Матице српске, Нови Сад

070.422(497.11)

316.774(497.11)

LOKALNE institucije suspendovale javnost, novinari nepoželjni, građani u medijskom mraku [Elektronski izvor] / [pripremili Branka Dragović Savić, Veljko Milić]. - Novi Sad : Nezavisno društvo novinara Vojvodine, 2024

Način pristupa (URL): <https://www.ndnv.org>. - Opis zasnovan na stanju na dan 24.9.2024. -

Nasl. sa naslovnog ekrana.

ISBN 978-86-88303-41-5

а) Новинари -- Положај -- Србија б) Медији -- Србија

COBISS.SR-ID 152725257

Kingdom of the Netherlands

**PUBLIKACIJA JE NASTALA U OKVIRU
PROJEKTA "MREŽA OTPORNOSTI ZA
ZAŠTITU NOVINARA OD DISKRIMINACIJE
I UNAPREĐENJE MEĐUSEKTORSKOG
POVERENJA U MULTIETNIČKIM ZAJEDNICAMA
U SRBIJI" KOJI JE PODRŽALO HOLANDSKO
MINISTARSTVO SPOLJNIH POSLOVA,
KROZ MATRA PROGRAM**